

UNU

anul IV

nr. 37

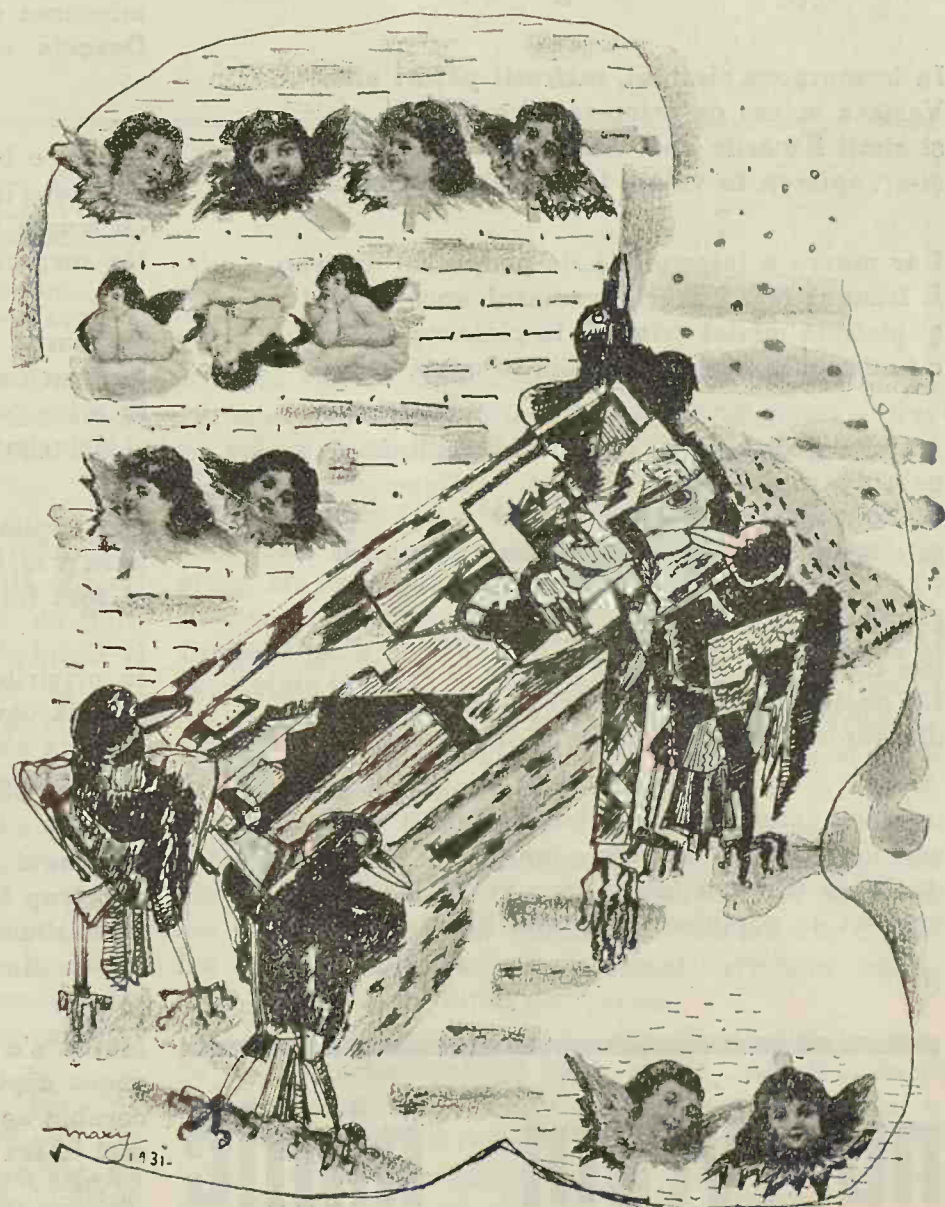
iulie

1931

geo bogza
victor brauner
b. fondane
raul iulian
m. h. maxy
saşa pană
s. perahim
stephan roll
ilarie voronca

m.
h.
m
a
x
y

i
a
r
e
l
s
e
p
r
e
f
ă
c
u
î
n
c
e
n
u
ş
ă
d
e
s
î
e
l
e

MAREA, TU, MOARTEA BALADA

I

E cerul între țărături frizat de vîntul nou
Ascunsă-i în lumină ca stelele de zi
Sînt sufletele noastre ce s'au îndreptat la dreapta
și soarele-i ca marea de'ntinsă peste noi

și cu tăcerea'n gură ca în fluier o fantomă
Ascult o răcoreală cum bate în inima vîntului
M'amestec printre ierburi și clorofilul în ochi
desface un zumzet plin de undeva din noi

Ești tu în marea moarte stiletul de azur
cu sîngele tău în virf și un suris în mină
Aduci în valuri cerul și ceru-i dedesubt
neîmblînzit de groaza din ochiul nostru

ce ne-am topit în strop
e un gust sărat în sîngele a'bastru incolor
și inima pășește în vid ca la victorii

II

În tremurarea aierului, matrozii păsări albe
Vestesc marea ca primăvara ce vine
și simți flăcările apei cum caută plămîinii
și-apropierea în valuri te poartă ca o barcă

Dar marea e întemnițată de noapte ca un trup
E frămîntată'n lanțuri, grumazul spre pămînt
și pietrele miniei crispate la picioare
cu miinile în suflet te pipăie te caută

Ascultă glasul negru izbit în luna plină
ce scapără scinteiele stelelor
E inima un gong furtună în jur
și sîngele se urcă în cer precum mercurul

Fîlfăie o aripă chemarea de demult
ți-e trupul tău ușor ca o praștie în mină
Un gest îndeamnă sborul și iată-te cuprins
din șapte părți deodată de aiureala apei

în sînge somnul cu moartea chefuiesc
cu fețe ascunse în sîngele nopții
desfundă din nou inima ca o vrană generoasă
apoi ca un păianjen de subțire nu te mai găsești

1950

raul Iulian

P O E M U L - I N V E C T I V Ă

după o carte englezească de aventuri marine
doctorului Slaiher-Flosi

Corabia purta în pîntec blestemul dintr'o carte
avea catargele muiate'n aur
și căpitanul, un balaur
făcea să tremure marea, până departe.

Echipajul, numai însemnați, se compunea :
din marinar cuțit
și marinar rindea
un altul ochi de sticlă-avea
iar trei din ei, fatidic semn
visau acelaș vis nedemn
spre ziuă, destăinuit
marinarului scopit
frate prin sfeștanie
cu marinarul pocitanie.

Mai era bucătarul
bucătar de bord închis în cușcă
mîncarea de nu-i bună, îl impușcă.
Deacea el purta întotdeauna la gît o iconiță cu
maica domnului.

Aveau o boală veche, prin galbena lunetă
să caute în spațiu ceva din polul nord
cu trupul lor sărat răsfrînt peste dunetă
iar sora căpitanului, singura pe bord.

Pe marea rotunjită ca peste ochi o pleoapă
pluteau îmipiși de vînturi și uneori de vis
în orice parte a lumii, un drum aveau deschis
și dejurîmprejur, cuprinși erau de apă.

Dar căpitanul, greu de tuci
avea'n testicul mucii
și sora lui, ce splendidă batistă.

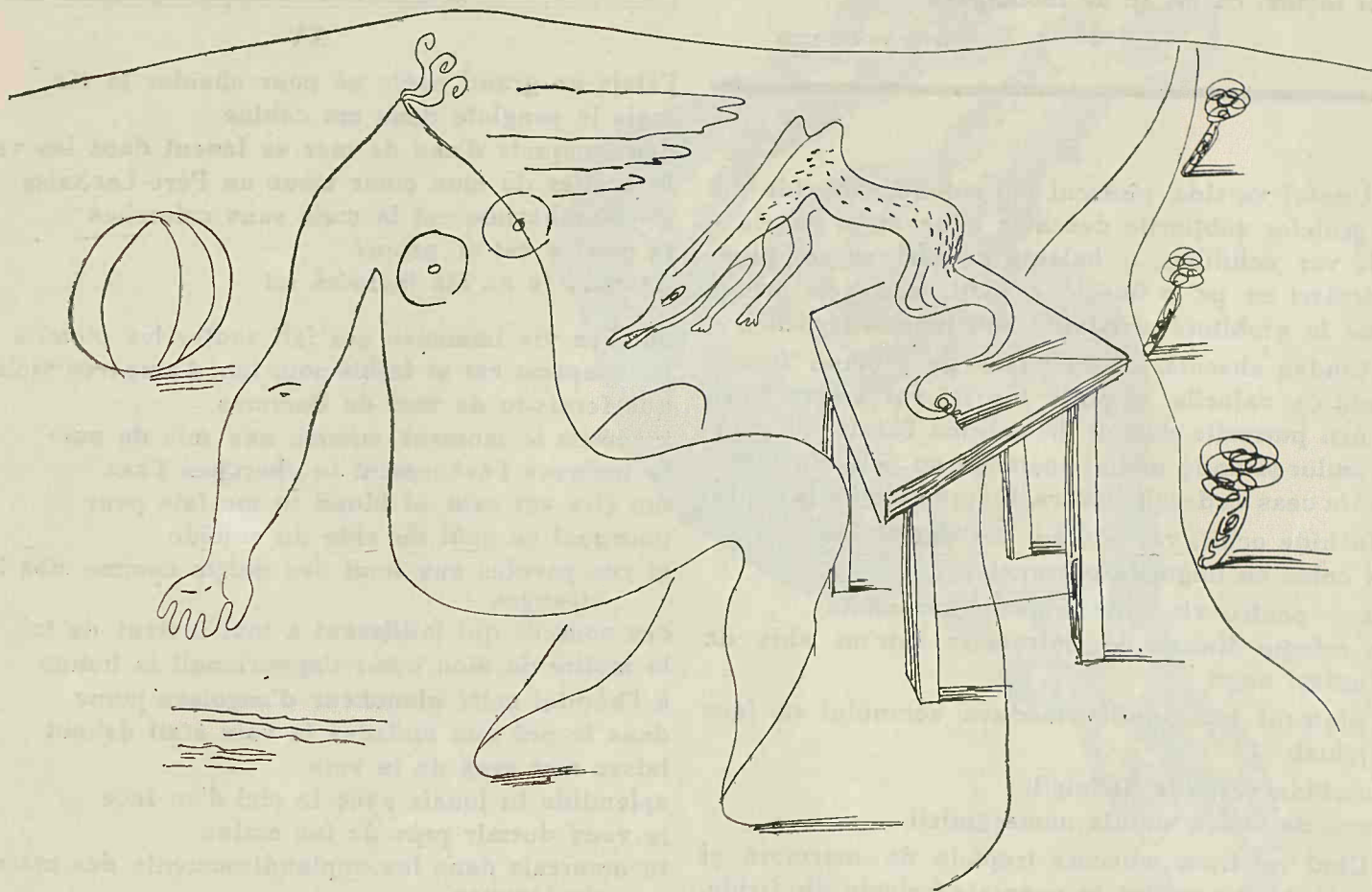
În privirile lor de frați, nedeslușit
pălpîia ceva repede ca un foc
corabia s'a poticnit în loc
și un ciclon pornea din infinit.

Căpitanul năvăli smîntit
din trup îi răbufneau butoni
trase din dinți cuțit
și sex din pantaloni.

Marea s'a ridicat în clocote pînă sub lună
vocea căpitanului n'a mai comandat matrozii
corabia se ducea în a'încuri iar o mină
mai libera prin apă o rochie și plozii.

geo bogza

nu vrem nimic

victor brauner

PLANETA DE DOMNIȘOARA

sînt născută în februarie
mary-ange

Să nu iei în deșert numele planetei. Destinul tău e scris aicea, e tatuat pe umerii tăi, e închis în lujerul trupului tău și parafat cu sigiliul buricului ca o împunsătură de deget a providenței.

Deacum nimic nu se poate opri. Intr'o dimineată vei merge pînă la izvorul din sîrmă și beteală și-l vei învia. Te vei apropia cu rochia cîmp negru de flori, vei propti mîinile de aierul proaspăt ca libelulele și și de lumina ochilor se va molipsi vîntul se va molipsi pădurea se vor molipsi margheritele și în acea clipă se vor îmbogăți atlasele.

Amintirea ta va trece prin tot locul, vor rămîne în urmă colivii goale, iar singurele fotografii autentice vor fi ale fantomelor. Vei purta în singe undeva un os dureros ca o lacrimă, ca un suris în agonie.

Vei purta o constelație dintr'o astronomie liliputană pe gît, pe gîtul care se va prelungi ca o iederă spre sărut. Pielea ta va fi albă cum sînt amurgurile polare, părul tău va împrumuta culoarea, aroma stafidelor și parfumul.

Intr'o zi, singură și paralelă cu tine vei deschide ochii în oglinda gîndului. Cîte ore au trecut, cîte vor trece? Se întoarce prin canavaua mlădioasă a vinelor singele și inima îl așteaptă ca un arc de triumf.

Apoi în spirale clipele se vor îneca în penumbră, se vor topi neliniști cu clinchete de os și pieptul ți se va apleca peste dantela tăcerii. Tăcerea distilează în alambicul marmorei.

Un sgîmot pe scară te va deștepta. E fumul vagabond din ultimul naufragiu: culege-l ca pe un steag. Nu crede decît în respirația ta. Nu crede decît în visul caustic pentru aripi de flutur. Vei crește o filigrană pală în obraji, o otravă rătăcită în pulpe și în cuvinte lumina stranie a algelor incinerate la flacăra coraliilor. Cineva îți va fuma degetele ca țigările, va sparge coaja alunelor din cochilia unghiilor de zmeură, va regreta fiecare cuvînt cum va muri de cîte ori vei închide gura: va fi par'că o durere vidă ca și la lunecarea unei stele în trasparența nopții. Uneori glasul tău va fi din fragmente de petale; alteori tristețea din umbrele turnurilor părăsite; vocea ta va destrăma din catifea o armură. Și în scrumul cuvintelor amintirea se va păstra bijuterie, esență.

Odată vei porni mai departe. Pasul tău va plînge decorul cunoscut. O clipă vei fi mai albă decît lebedele din lună. Cu privirea înapoi vei prăvăli o copilărie de havuz reținut și lacrimile vor coborî în inimă uscate o havaiană. Dincolo de poartă, în draperia crepuscului un glas va scrijila VINO.

UNU trebuie să rămână o continuă nedumerire,
ca noi înșine, ca tot ce ne înconjoară.

ilarie voronca

Uneori va rîde pintecul tău rotund, vor rîde din
gura grotelor subțiorile deschise benevol, și genele —
genele vor echilibra o balanță pe cari se vor plim-
ba sărutări ca pe o busolă a vieții sau vor prinde
oculine în scobitura sfredelită sub lumina frunții.

Cîndva absentă te vei tolăni pe o blană incon-
zistentă ca valurile și porii tăi își vor aminti fiorii
unei arii putrezite demult în grădina bătută de grin-
dina anilor și unde numai nostalgia cu ochii de fosfor
vede. Un ceas va desghioca ora din prestidigitația nopții.
Vei închide ochii, vei adormi, vei dormi
somm cules cu lingurița pleoapelor

somm — pentru vis cutie mută de rezonanță
somm refugiu dincolo de cutremure într'un abis de
nuferi negri

prin pintecul tău corabie, măduva somnului va face
jghiab

va deschide veranda neliniștii
va pune de strajă velința nemărginirii

Cînd vei trece obscură treptele de marmoră și
întuneric, se vor respira în evantaie ferigele din firide.
Un iaz cu zvonuri printre răchiți va luneca albastru
la picioarele tale. Atunci în locul luminii se va des-
chide o fereastră tăiată în silex ca pașii melcilor
preistorici, o fereastră pentru zborul vîntului cu ci-
catrice din funigei. O mină se va svîrli spre tine ca
un fulger, vei prinde portocala parfumului și cînd vei
întoarce capul vei vedea doar o sabie decapitînd mi-
sterul lacrimilor purtate într'o amforă ca doi ochi și
o ninsoare ca un foșnet ultima, îl va mistui. În urmă
vor rămîne munții sau poate o caravană din fălcile
mamuților.

În perna albă capul tău va înscrie un cuib. Un
cuib plin de surisul ultimului vis ultimului profil.
Un almanah trupul păstaie diafană în plapăma cu
scorburi de balcon sideral.

Și din cristal se va evapora respirația și va
înunda și va fermeca aierul odăii cu liane nevăzute
Și odaia se va desface din realitate și va pluti cu
tine ca o funingine pînă departe spre sărbătoarea
savanelor anonime și nesfîrșite unde vegetalele fiș-
nesc spontan cum sfîcurile tale sărutate (trupul tău
va fi pentru sărutări casă de economie și cuier) și capul
întinde cu spatele un arc și gleznele macină din pie-
tricele așteptarea. Te vei mărita în luna de miere.
Jocul de noroc îți este favorabil o singură dată în
viață.

Voiajul aierian cu totul interzis. Planeta păzi-
toare: Jupiter. Orele accidentare sînt 9 a. m. și 4
p. m. Cifra ta favorabilă este 4 iar culoarea albastru.
Metalul protectiv este platina; iar piatra, safirul.
Să porți măregele.

sașa pană

U L Y S S E

XV

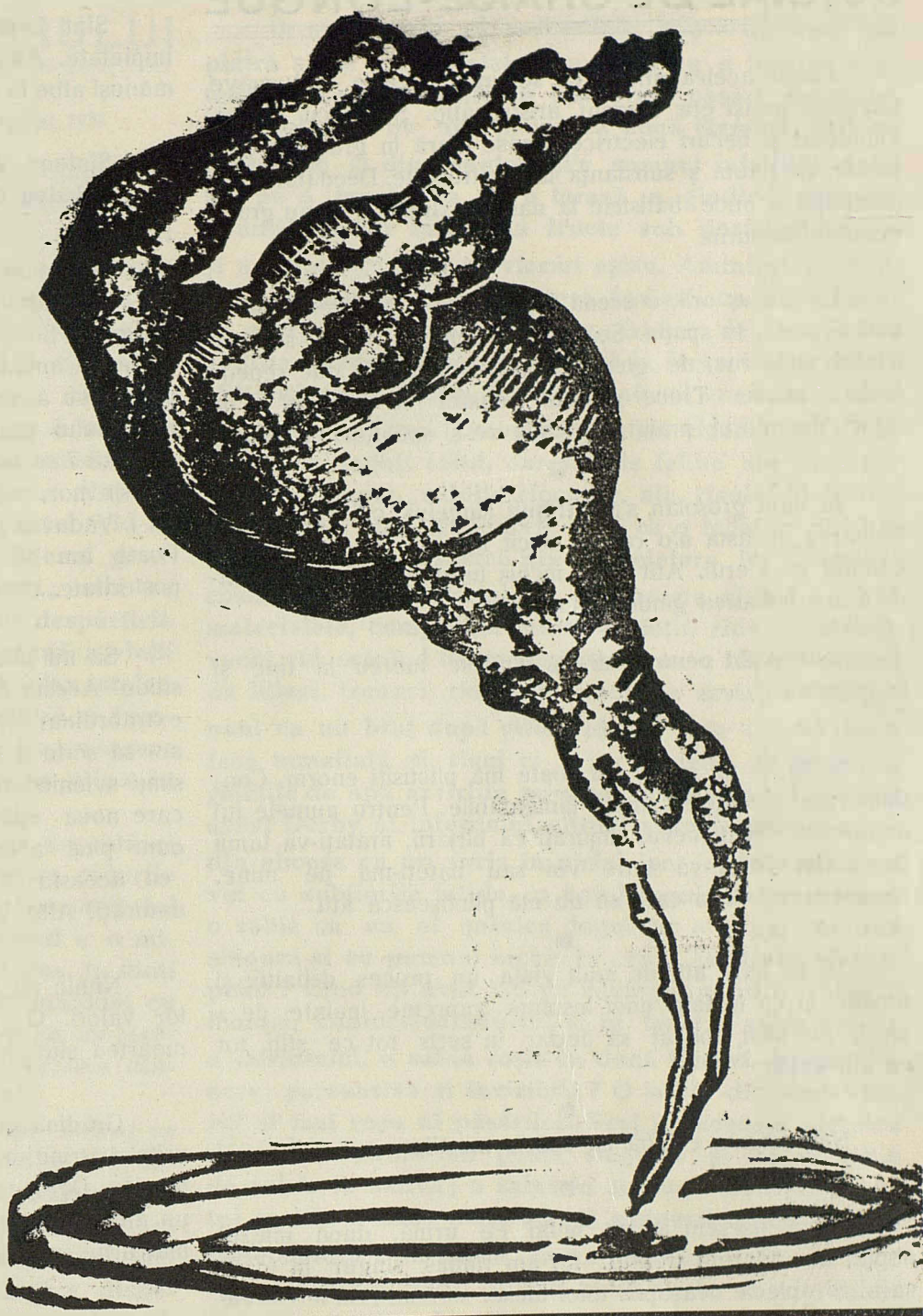
j'étais un grand poète né pour chanter la vie
mais je sanglote dans ma cabine
des bouquets d'eau de mer se fanent dans les verres
le sentier de mon cœur mène au Père-Lachaise
je colombarium est là mais sans colombes
la mort y est si propre
Armand tu as été incinéré ici

voici ta vie immense qui fait sauter les plombs
le compteur est si faible pour tant d'ampères violentes
que ferais-tu de tant de flammes
tu pétris le moment comme une mie de pain
tu malaxes l'évènement tu cherches l'axe
ton rire est sain et blond tu me fais peur
pourquoi ce goût du vide du suicide
et ces paroles aux bout des doigts comme des fruits
étranges

ces sources qui jaillissent à tout instant de toi
la moitié de mon cœur t'appartenait la bonne
à l'hôpital cette blancheur d'angoisse jaune
dans le pré aux malades ta voix était debout
laisse moi près de ta voix
splendide tu jouais avec le ciel d'en face
je veux dormir près de tes mains
tu mourrais dans les applaudissements des mains
de femmes

tu en avais bûlé de quantités la bouche
mais d'une seule l'arc-en-ciel
en sur-impresion sur toi la vie marche
tu l'avais aimée et haie
de te laisser partir je me sentais si sale
ami ami nous étions venu de loin ensemble
unis comme les deux branches de ciseaux
pépins d'un même fruit
le même rêve à partager le même pain
nous nous étions aimés battus
notre jeunesse aurait forcé les cadenas du sort
nous avons de quoi conquérir plus qu'un monde
et fouetter les mers rétives
ton être fait d'eau douce et de pierres sauvages
avait marché à mes côtés dans la misère
à mes côtés dans l'impossible
notre misère était sauvage
mais nous étions les graines d'une seule gousse
tes yeux tranquilles dans ta tête, gosse
entends-tu l'océan pendant que tu es là
tu es au moins aussi vivant que moi
tu es mon rire et ma mémoire
je suis enceint de ta mort
je te porte plus haut que mon buste
je hais la mort je hais la vie
j'ai une si grande pitié des hommes
je me hais et je m'aime
pardonne-moi d'être vivant, d'écrire des poèmes
je me suis déchiré de mes mains mais je n'en suis
pas plus mort
je vis avec la bouche amère
je vis enfoncé dans la boue jusqu'au cou
dans la merde

b. fondane

s. perahim

ARBORELE SPONTAN

I

Din lună n'a rămas decît un singur pas de al tău
 Și într'o draperie de flăcări părul pădurea te visează
 Stea verticală, noapte pierdută în oglindă, semn rău
 În bufnițe ca'n cești umbra se'nspumează
 Pe masa acestei nopți lumina își desbracă mânușile :
 Crinii
 Și'n stejarii grei ca'n colivii atleșii
 Dar din loc în loc
 Capul tău e un bloc de foc
 Și un bec al frumuseții.

II

În acest fluviu bolovanii sînt capete de lei
 Și apa o frunză într'o lacrimă neplînsă de vreo stîncă
 În coame stele ca oase sfărîmate de scînteii
 Și o antilopă de nămol urcă la cer
 Apari în nori la ferestrele de aur
 Ca o efigie a aierului

Din soarele rămas un cap de taur roșu
 Și cuvintele pînă la frunte se prefac în flăcări
 În mîini ții un stilet al florilor
 Și țipătul unui parfum cînd deschizi brațele.

III

De la glezna ta e o tîbie de cer pînă la genunchiul lunii
 Și fluturii sînt mîini cari au rămas în aier
 Aceste clipe în pești se aprind
 Închide ochii, fă-mi loc în tine
 Și ușile se deschid și se închid
 Ca grădinile în fructe
 Cine dărîmă scările din munți
 Cînd regele trece cu calul prin ine!ul tău
 Mă îndrept spre el
 El se apropie de mine
 Cu pașii nopții în stele desculți
 Cine dărîmă scările din munți
 În trupul dimineții cînd legumele sînt fragede
 Eu am văzut
 Regina ideii culegînd anateme

stephan roll

JURNAL DE CHAISE-LONGUE

Fetele acelea, atît pe cît se putea aceasta, erau suave. Cartierul însăși era elegant, aristocratic. Seară cu chaise-longueuri și becuri electrice scoase afară în grădină. Convorbiri de ținută și substanța unei citronade. Deodată, toată asistența își duce batistele la nas. Pe străzi, treceau grase, sacalele nocturne

La aceeaș oră, o scenă identică se petrecea undeva mai departe, în spațiu. Seară între comete, bolizi, stele în flăcări, stele reci de ghiață. Deodată toate își duc repede batista la nas. Trece planeta noastră cu mirosul ei de lături, de mititei prăjiți, de cadavre și spălături vaginale.

În mod grosolan s'a atribuit singelui culoarea roșie. Culoarea aceasta n'o capătă decît în clipa în care vine în contact cu aierul. Atît cît e închis hermetic în artere, singele are culoarea gîndurilor noastre.

Sînt palid pentru că mă gîndesc mereu la tine și la moarte.

Și tu, și tu, și tu, voi toate mă plictisiți enorm. Con-timporane ale mele, sînteți lamentabile. Pentru numele lui dumnezeu, faceți ceva. Injurați ca birjarii, arătați-vă lumii despuiate, băteți-vă între voi sau băteți-mă pe mine. Numai faceți ceva care să nu mă plictisească atît

Mi se pare atît de mult viața un proces definitiv și drastic, și ca în fața unei instanțe supreme, înainte de a muri, mă simt obligat să declar în scris tot ce știu, tot ce am văzut.

Neurastenia e albă ca oasele morților.

Seara fusesem foarte mulți. Pe urmă, după miezul nopții, au adormit treptat. Eu am rămas singur în toată casa. Și aplecat deasupra unei mese, scriam. Prin ferestrele deschise se auzeau semnalele sergenților și mai departe pufăiau locomotive. Atunci ceasul orașului a bătut o oră. Semnalele sergenților s'au auzit din ce în ce mai rar. Eu continuam să scriu.

Cîndva, a bătut altă oră. Locomotivele au încetat să mai pufăie. M'am oprit atent cu tocul și fruntea ridicată în aier. Întreg pămîntul dormea adînc și parcă definitiv. Liniștea creștea ca o prăpastie. Și eu care scrisesem pînă atunci... Deodată am îstucniț în rîs. Planeta dormea toată, toată, ca o femeie care s'ar fi îmbătat. Și eu care scri-sesem pînă atunci... Am început să-mi scot hainele de pe mine, repede și complet gol am eșit în stradă. Astfel am rupt-o la fugă prin oraș rîzînd cu hohote de tot ce se întimplase.

Mă gîndesc acum, că dacă m'ar fi văzut cineva, ar fi putut crede că sînt nebun.

Asasini ! Nu încercați să vă justificați crimele. Le-ați rafa.

Sînt împrejurări în care prezența inteligenței ar fi o impietate. Atunci trebuie ascunsă repede ca o pereche de mînuși albe la o înmormîntare.

Sîntem cea mai dezinteresată și poate deaceia vom apare cîndva drept cea mai stupidă generație.

Fragment dintr'o scrisoare primită alaltăieri.

....văduva guvernatorului era tolănită pe canapeaua galbenă. Eu și prietenul meu ne-am apropiat. Ea ne-a vorbit la amîndoi. Era în provincie. Eu am păcat. Prietenul meu a rămas. Azi văduva guvernatorului e și văduva prietenului meu. Aseară l-am vizitat la cimitir. Ea a îngrijit să i se facă o cruce frumoasă de marmură. Mie, dacă am să mor, n'are să-mi facă nimeni o astfel de cruce.

Văduva guvernatorului mă cheamă tot mai des. Poate am să mă duc. Trebuie să îngrijim din timp de posteritate...."

Să nu uitați că în afară de sex eu mai am și un stilou. Acesta e mult mai prompt, mult mai viril, mult mai extraordinar. N'am să mă culc cu nici una dintre voi. Ci am să scriu o carte fulminantă după a cărei citire veți simți svîcnind în pîntecul vostru rodul minții mele. Cu fiecare nouă ediție am să jusez de cîteva mii de ori așa cum pînă acum nici un scelerat n'a făcut-o încă. Dar cu aceasta tot nu-mi veți fi plătit polița pe care mi-o datorați. Alte fapte ale mele vor urma.

Nimic nu mă bucură mai mult, ca deprecierea marilor valori. O, prăbușirea băncilor, insuccesul vedetelor moarte statuiilor.

Grădina publică. De pe o bancă două guvernante urîte, bătrîne, acre supraveghează jocul fetelor mici, nevinnovate. Dar peste zece ani, fiecare din ele va fi avut deja un amant. Guvernantele știu bine aceasta. Și deodată par mai urîte, mai bătrîne, mai acre.

În seara aceia, ți-am spus : supraprețuirea ființei tale dincolo de capacitatea obișnuitului, vine dintr'o catastrofă interioară, din certitudinea că ziua de azi e cea din urmă că mîine o tragedie definitivă se va produce. Deaceia despărțirea aceasta pentru o zi sau două urcă în suflet tăria acelei emoții pe care oamenii n'o pot încerca decît întrebuițînd mijloace violente : marele plecări peste ocean sau în moarte.

Călătorind dintr'o stradă în alta, adun atîta experiență și emoție cît n'aș fi putut aduna într'un voiaj în jurul planetei, dacă aș fi fost lipsit de această catastrofă interioară : certitudinea că ziua de azi e cea din urmă, că mîine o tragedie definitivă se va produce.

Femeia ducea un ciine frumos de lanț și părea elegantă. Dar după un timp el s'a apropiat de zid și a început să vomiteze verzu. Femeia deși privia absent din aceaș rochie de mătase, părea acum, complet mototolită. Ciinele, fusese singura ei elegantă.

geo bogza

PLECAREA REVERBERULUI

6 Mai 1931

Lingă el zăplazul ca o panoplie de anotimpuri pe un perete cunoscut sub un salahor al nopții și sub spada verde a iederii când cavalerul e de umbră și tăcerea un stilet în inima toată. Din frunte a rămas un clopot singur în cer ca un erete și cetatea albă spre care se înclină e în febra frigidă a trecutului, singură cu statuia clorotică a poemului. Glesnele, glesnele rotunde ca monezile din mersul femeilor unde sînt; unde e clocotul genunchilor pe o lespede a evocării. Femei trecînd prin noi ca prin coridoarele de sticlă ale florilor; femei cari începeau dintr'un punct somnambul să se profileze pe brațul vid al insomniei și reverberul ca o stea cu lujerul greu. Aici sfîrșiau nopțile ca un acordeon mut; aici se adunau ca într'o scoică, lacrimile uscate ale despărțirii. Cîte îmbrățișări nu se desfăceau într'o lagună a vieții singeroasă în orice vorbă, înaltă într'un elan stelar. Oceanul era o broboană pe o frunte în viteză și fruntea era un ecran, ecranul o frunte și o transversare a tuturor elementelor în alambicul aceleiaș clipe, în degetul aceluiaș tub ceresc.

Amintește-ți! Treci prin memorie ca un călăreț de fier. Treci prin tăcerea orașului, printre zidurile lui ca o pelerină rigidă de var și prin baso-relieful negru al pisicilor, treci! Pe aici păianjenul e o mimoză de cenușă — ști? În pumn scrișnea o stea, în dinți atirna o fereastră înaltă. Treci și treceam amîndoi cu mîinile pe o claviatură a genunei, cu gura ca un lacăt de silex. Totul era spus, totul era știut, eșisem dincolo din noi, din mînușa de rană a cărnii.

De pe un țarm sinuos ca un crenel culcat se asvîrliseră în clocotul inutil al discursurilor toți oamenii de bine, toți cretinii inefabili și drumul eșia din auroră ca din decolteul nimfei brațul fertil și păros al satirului. Și femei reveneau pe umărul tău, din amfora căruia n'a rămas decît o toartă a disperării, un ac înroșit în perla incendiată a nebuniei.

O gură geologică e prăpastia pusă lingă timpla ta, o floare carnivoră e superbă gura acestui leu în care munții se sfărîmă ca maxilare și peretele lumii se năruie.

O tristețe întreagă e în spectacolul trecut, o viață ca vapoarele plecate pe mări cu brațele la ceruri. În lături voi jivine ale canapelelor, tălpile sună în mersul lor de crotali și'n pumn n'a rămas decît fantoma unui steag. Amintește-ți nopțile ca eșarfe, indolența ca un clei prin membre, despărțirea la o oră cînd pe străzi nu mai treceau decît poezii și măturile automate ale primăriei într'o apoteoză de praf.

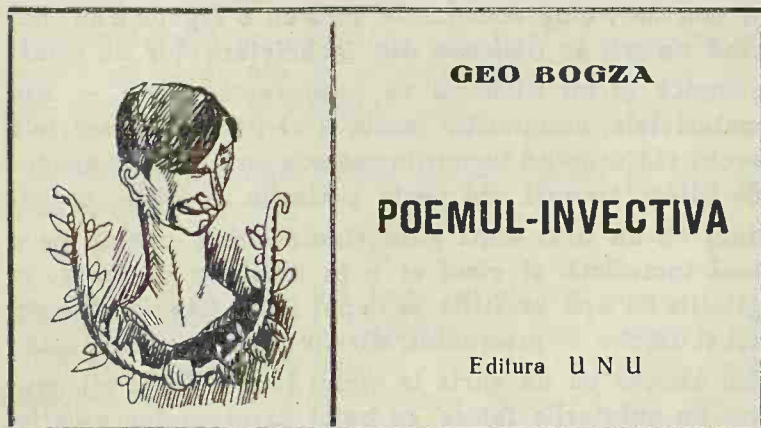
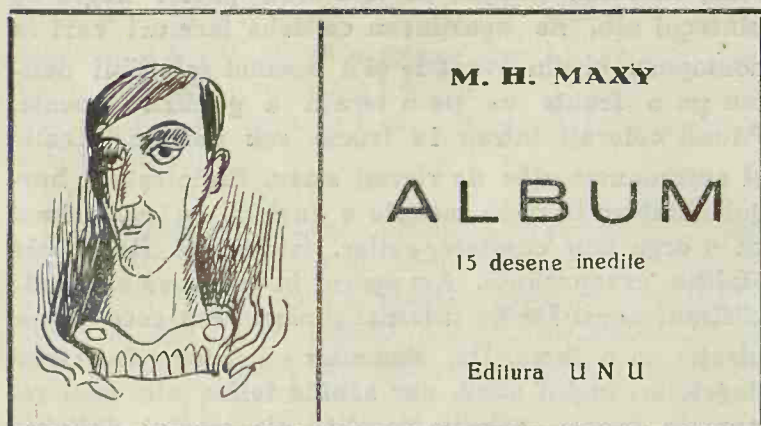
Vei găsi mîine în aceiași reverie, iubita cu un cearcăn de fildeș împrejurul nombrilului și pleoapele acoperindu-i sinii și te vei strecura ca un salahor să-i fecundezi carnea suavă ca umbra unui fluture. Vei găsi trompetele infundate cu cîlți și-ți vei aminti că lingă fiecare lampă un cap se aurea, zilele se construiau din părți laterale și o monotonie le apăsa ca o migrenă.

În ecoul rigid al solitudinii mișcările erau de piatră și pe scările stelare scobora cu o foșnire veștedă, cascada. Noptile cu vise erau păsări negre cu pîntecul alb, ne aparțineau ca două țărături cari se contopesc și din evantaie și'n somnul infailibil defilau pe o frunte ca pe o terasă a gîndirii absente. Păunii colorați intrau în fructe sub portaluri înalte și amazoanele albe de viermi eșiau. Amintește-ți burgul nemțesc în acea noapte a învierii cu caldarîmul ca o orgă sub copitele cailor, frunze de fier, toată audiația exasperantă. Am apărut la fereastră strigînd: „Sfîrșiți acest Derby infernal și aierul era rece în respirație ca o lamă. Da, domnilor cu ciucuri în virful degetelor, înghit săbii, dar săbiile feline ale unei reverențe înapoi, săbiile clocotite ale risului definitiv și mortuar, cînd maxilarele sună ca o legătură de chei cînd umerii se disloacă din încheietura lor de grinzii cosmice și tot edificiul se prăbusește rîzînd. — Rid materialele, compoziția inertă a vieții, rîde; castelele vechi rid crăpînd turnurile putrede cu o filfiire neagră de lilieci, trenuri rid peste podurile asvîrlite pe genuni ca un braț după gîtul vidului, rîde cnutul pe o fesă tumefiată și risul ei e în țîsnirile de sînge, în gălețile de apă azvîrlite pe capul celui flagelat. Sfîrșiți acest Derby al infernului, sfîrșiți și toate săbiile eșiau din abcese cu un suris în virful lor. — Cînd ați avut voi cu subțiorile fetide ca botul carnivorelor moarte, o sabie ca un al șaselea deget pe o mîină, dar una singură și cu pumnul închis în capul caligrafic al șarpei? Cînd ați avut voi pe esofagul palid o sabie a foamei, contursionîndu-vă și în toast o sabie rebelă a cuvîntului, o sabie roșie cu două tășuri, cu metalul acru, persuasivă și invizibilă? O sabie dirijează zborul și mai roșu al păsărilor. Vezi în această piersică de puf e strîns un pumn singeros și cu o sabie de zahăr în salivă; o sabie în zig-zag e dantura acestui rechin frumos etalată lingă cadavru vostru a cărui metepsihoză e în hienă ca un împrumut firesc, ca o lege a reciprocității. Sfîrșiți acest Derby al infernului!

Și reverberul a rămas în acelaș loc ca un punct central, ca un pumn cu un ban de lumină, cu efigia noastră a amîndurora. La întoarcere străzile erau întortochiate dar o linie era dreaptă în memorie. Porte cochère? Non! Porte chevalier și în derîdere această formulă a unui romantism vestust ne mai încînta, ne descompunea imaginea, profilul se subția ca o crăpătură într'o ușă și cu un ochiu îngust revedeam un ținut pe care nu-l trăiam decît literar, decît dialectic și numai pe undeva ca un sediment.

Pe lingă aceiași statuie impregnînd liniile spațiului îți spuneam mereu: ori cum toți regii au statui, de ce fœtușii reginelor n'ar fi de bronz? Dar reverberul era o a treia mîină care le strîngea pe ale noastre și pune capăt ori cărei existențe, ori cărui efort. Ne despărțiam. Tu ai plecat de patru ori și singur el reverberul a rămas ca un pas sonor de straje pe un coridor, al unei prietenii fără margini și fără ținut.

In Octombrie vor apare

DINTR'O convorbire avută acum cîva timp cu Ribemont-Dessaignes la Paris, Ilarie Voronca a publicat în numărul trecut din Unu cîteva declarații ale acestuia despre poezie. Făcule spontan, la o masă de cafea, spusele lui Dessaignes depășesc totuși momentul și au o nemai înfîlînită pînă acum respirație largă, de interview continental.

Era vorba de o criză a spiritului și implicit a poeziei. *Socolesc*, a spus Dessaignes, *că poezia va fi întotdeauna revolta individului împotriva lumii exterioare*. Și din această formulare o consecință care îi condiționează existența: *Viitorul poeziei este așa dar condițional de mai marea sau de mai mica ei înverșunare împotriva oprimării*.

De unde se poate vedea încă odată, că mai mult decît dorința unei realizări în cîntec, la baza poeziei este revolta. Avînd — altă cît e autentică — de sîfșial ceva în afară, apariția ei va indigna și va indispuce. Astfel, poezia va rămîne întotdeauna un act de mare temeritate. Un precis instinct de jertfă al promotorilor ei o va susține din umbră peste obstacole.

Imi amintesc cum același superlativ și pînă în măduva oaselor poet, care l'a interviewat pe Dessaignes, exclama acum cîva timp privind neliniștit în toate părțile, relativ la o conduită a noastră prințre contemporani: *Trebuie să ne ferim, să nu se afle cumva că sîntem poeți. Dacă se află ne-am ars*. Și numai de aici încolo, poezia va începe. Dar cîți vor fi ajunși pînă la această supremă lepădare de tot ce le-ar fi putut fi stavilă?

Incheierea acestor rînduri despre poezie va fi pomenind despre o reușită a ei, deplină, în ultimele manifestări ale lui Șașa Pană.

Acei cari vor fi citit atenți „Intinerar prin castelul presimțit” și vor citi acum „Planeta de domnișoară” vor sesiza ușor alambicarea spre subtil și viață astrală pe care surîsul lui o încearcă.

E o surpriză care, probabil, va continua.

g. b.

ON m'a parlé d'un restaurant luxueux où les mets les plus divers sont apportés. Il y a des dessous de plats à musique, des carafes à deux becs, des verres à pied et une magnifique porte d'entrée.

— Les plus magnifiques portes sont celle derrière lesquelles on dit: „Ouvrez au nom de la loi!”

GRANDE femme, parle moi des formes, ou bien je m'endors et je mène la grande vie, les mains dans la fête et la fête dans la la bouche bien close, langage intérieur.

ROGER VITRAC însoțit de Eli Lotar și de Bernard Bonnins au fost în Grecia și au turnat un film *Cycladele*. Un film unde apare umbra lui Renan spunîndu-și Rugăciunea pe Acropole. Renan e tînăr dar părul lui e alb. Iată apoi Creta și palatul lui Cnososs atît de potrivit tuturor exigențelor. Apoi viața politică la Scyra și cea mistică din Delos, fabricarea rahatului lokum și Venus Amphitrita fîșînd din valuri în cîntece de jaz. În Cyclade, actorii sînt benevoli și reflexiunile turiștilor sînt servesc de comentariu acestui film care e primul dintr'o serie poetică a Greciei moderne și vechi.

GEO BOGZA a fost premiat la Dorohoi.

În izolarea voilă și pe care *Unu* o iubește drept cel mai desăvîrșit bun, în izolarea de unde nu ne ascundem „desgustul și paralizia conșinută în *oțunțere*, în *succes*” pătrund glasurile cîtorva lîneri al căror cuvînt e imprimat în ziare și reviste cari murdăresc retina și cu cari nu avem nimic comun.

Și totuși scrisul lor ne place nu pentru cuvîntul lor de laudă ci pentru cel de dragoste, de înțelegere și pentru temeritatea gestului de a vorbi tocmai în acele cotele de creiere ruginite despre aceasă coală și despre cărțile editurii „Unu”.

Deacea numele lor va fi scris într'o zi ca un inventar de făclii fluide trecînd spre inimile noastre. Tot atunci vom bate din vîzduh o monedă jubiliară pentru înscrierea cîtorva prieteni noi.

s. p.

DUPĂ ce l'ați văzut pe Bulow în *Periferie* și în *Cîntărețul tristeții* sale, duceți-vă să-l vedeți în *Chibișul* sau în oricare altă piesă va juca. Va fi același talentat același minunat actor.

Să nu vă intereseze însă teatrul lui: spectacolele sînt simple prelexte. Valoarea e Bulow. În *Chibișul*, îi veți iubi jocul mîinilor.

De aceia, regretul că nu s'a putut realiza un teatru în care Sternberg să-și manifeste regia, ne revine ca un memento. Am fi avut ocazia să admirăm și talentele celorlalți colaboratori ai vedeții.

m. h. m.

VICTOR BRAUNER expune la Paris cu grupul 1940 în Sala Renaissance cîteva pinze. Cîteva pinze din seria prolifică și din noua lui configurare artistică. Toate experiențele s'au făcut, toate formulele din afară de el au fost epuizate. Mîinile plutesc pe o suprafață ca două păsări sintetice cît a rămas din suflet și din tot trecutul viitor. Două mîini mari se profilează dinaintea șevaletului și acoperă obrazul lumii. Dă-le la o parte și un miraj apare.

Pe o puslă de ghețari implacabili și mulți un negru e întins pe primul plan într'o extatică comă. La capul lui ca o stea crescută pe un trunchiu un palmier. Din sincronizarea acestor două climate psihologice un scurt-circuit electrocutează și pinza și spectatorul. Un impecabil vapor cu toate coșurile la cer și înapoia lui un clasic cal alb domină suspendat tot balastul sensibil al ochiului halucinant. Dintr'o mare violeță pictată pe un fond de cer roșu și de întuneric, un om ese din apă vomitînd stele cari luminează tot planul întîi al tabloului. Și aceste nu sînt decît cîteva și din acele puține pinze cîte le cunosc eu din seria ciudată și din noua potență a lui Brauner. Acea colaborare de asociații diverse și mai ales aceeași alitudine a imaginii de poetică tangentă, acea traducere a senzației și a gândirii metafizice în metafore care e o elipsă a interpretării imediate și a unei fixări pe planuri logice.

Un ochian pus la ochi vede înăuntrul tău un univers dispus nu după legile precise ale materiei, ci după dezagregările sensibilității tale artistice. Tabloul e dincolo de el, de prezentările lui aparente printr'o apropiere și o împreunare a două forțe ce-l traversează: ecuația cerebrală a universului și materia rigidă a interpretării.

Un fenomen de interferență și o revizuire a genezei în senzul contemplativ al personalității tale. Condițiile subiectului, dispunerea lui nefiind decît pretextul la care ai renunța în prima linie. Tehnica picturii e o virtute cum e ochiul fiziologic privirii care e un fenomen de impresiune și de electricitate nervoasă. Pictorul te va scoate din subiect ca și din celelalte contingențe ale lui plastice ca dintr'o apă în care te îneci. Tărîmul lizibil al tabloului e în alambicul unei memorii între om și univers, într'o nebulosă unde imaginea ta se închipuie din reflexe și prin inducție transversală.

A gîndi fără a fi eliberat de tine e cum ai scoate apa dintr'o fîntînă cu găleata la fund. O gîndire în afară de tine, o gîndire ca'n oglindă chiar cu riscul deformării tale colidare și veridică, e fecundă. Altfel desăvîrșirea e plată, absolutul circumscris. Și tu pe masa care diseci, propriul tău cadavru.

s. r.

PENTRU REVISTA „UNU” SE FAC ABONAMENTE LA ORICE OFICIU POSTAL DIN ȚARĂ: UN AN LEI 100 — PENTRU INSTITUȚII LEI 300.

unu

apare în prima duminică a fiecărei luni sub conducerea unui comitet. ■ girant responsabil fiecare semnatar de articol ■ lei 5